

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

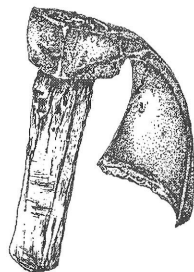
A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

Gyerekek a barcsi cigánytelepen, az 1930-as években
(Gönyey Ébner Sándor felvétele)

A beás férfiak famunkából tartották el jellemzően népes családjukat. Amíg a termékeikre állandó igény mutatkozott, s ez megfelelő megélhetést biztosított számukra – más cigány csoportokkal ellentétben – a kéregetés és a lopás csak ritkán fordult elő körükben. Közösségüket kompániának, beásul *kumpányénak* nevezték. A *kumpánye* magát a telepet jelenti, ami több családot foglal magába. Ez régen munkaközösséget, együtt dolgozó teknőkészítő családokat is jelentett.

Fő szerszámuk a teknővájó balta – más néven kapacs – volt, amellyel a kenyérdagasztó, a sózó- és a gyermek-fürösztő teknőket, a melencéket és a pólyateknőket készítették. A daraboláshoz régen bokorfogú fűrész használtak, amihez két ember kellett. Napjainkra ezt a motorfűrész váltotta fel. A szerszámok többségét a falusi kováccsal készítették el. Használtak fejszét (*szekuré*) és bárdot is. A hosszúnyelű mélyítő kapát (*cseszlä*) a teknő nagyoláshoz, a szalukapát (*kapocska*, *kapácska*, *cseszlä mikä*) a finomításhoz használták. A kisebb konyhai eszközöket, mint a főző-, az evő- és a zsírkeverő kanalakat az egyenes élű *kuszturával* és a homorú felületek kiképzéséhez használatos, kampós formájú *szkábával* (*scoabä*) készítették. A kétnyelű kések közül a patkó alakú fülkihúzó és a sziókés (*kucutáj*) volt használatos. Általában fűzből és nyárfából

dolgoztak.⁶² A falvakban a beás asszonyok rendszeresen árulták a férfiak által készített termékeket, ők látták el faeszközökkel a falusi lakosságot. A teknőket, kanalakat a vásárokon is árúsították. Olyan is volt, hogy falusiakat, magyarokat vagy horvátokat, svábokat kértek fel erre. A beások készíttette termékek nagyon népszerűek voltak. Az idősebbek azt tartják, hogy régebben azért is szerették a fa evőkanalat, mert azzal jobb ízű volt az étel, és nem melegedett át olyan gyorsan, mint az alumínium evőkanál. A teknőket, kanalakat és más termékeket sok esetben nem pénzért, hanem élelemért cserélték el a falusiakkal. Az asszonyok és a lányok emellett rendszeresen jártak az erdőbe gyűjtögetni. Kiválóan ismerték a különféle gyógynövényeket és a gombákat. Az ebédet télen sárkemencében, nyáron a kunyhó előtti szabad tűzön főzték.

A famegmunkálás komoly szakértelmet igényelt, melynek értékét azonban a beások többsége egyáltalán nem érezte át. A szakmai fortélyok apáról fiúra szálltak, a gyerekek kicsi koruktól folyamatosan tanulták, lesték el a fogásokat. A kosárfonás a beások második mestersége, melyet sohasem a famegmunkálás helyett, hanem mellette űztek. Egyes elemeit valószínűleg a falusi lakosságtól tanulták el. Ezen kívül a barcsi beások közt találunk muzsikusokat is, noha ez kevésbé jellemző, sőt ritka a cigányoknak e csoportjában.

Ebédfőzés a barcsi belső telepen

(Gönyey Ébner Sándor barcsi felvételei, 1930 körül)

Asszonyok a kunyhó előtt

⁶² Kalányos István (1951) elmondása alapján

*Barcsi cigány asszonyok és gyermekek 1930 körül
Más cigány csoportokkal szemben az itteni beás viseleten a fehér szín dominált
(Gönyey Ébner Sándor felvétele)*

A *kumpánye*, mint területi szerveződés mellett igen fontos szerepük volt a vérségi kapcsolatoknak. A telep több családot fogott össze, de egy-egy család más *kumpányék*ban is tartott rokonságot. A közösségi összetartó erő tehát lokális (területi) és családi (vérségi) alapon is működött. A rokonságot minden beás számon tartotta. Azonban ez nem csak az elemi családok szintjén, az azonos nevet viselő, valóban közeli rokonok körében, hanem az azonos (képzelt vagy valós) közös őstől származók, de a rokonság tényleges fokát megmondani nem tudók közt, tehát nemzetségi szinten is működött.

„Mindenki tudta, hogy melyik *vigá*ba tartozik, és olyan nem volt, hogy egy ember a saját *vigájából* vegyen feleséget magának. Csakis másik *vigából*.”⁶³

A *vigã* kifejezés magyarra fordítva származást, eredetet, tágabb értelemben nemzetséget jelent. A szó eredete a román nyelvben gyökerezik: a román *viță* (ejtsd: vica) szóból keletkezett, mely magyarul ugyancsak eredetet, származást jelent. A román kifejezéshez a beás cigányok Tisza melléki (ticsán) csoportjánál használt *vic* szó áll a legközelebb, mellyel a ticsánok a nemzetségeiket nevezik, tehát ugyanabban az értelemben használják, mint az árgyelánok a *vigát*.⁶⁴ Ha

⁶³ Orsós János (1948) közlése

⁶⁴ Vö. N. Békefi 2001. 94, 97.

bárkit megkérdezzük a beások közül, melyik vigába tartozik, azonnal rávágja a választ. Barcson a következő vigák ismeretesek a beás cigányok körében:

- Vigă de Urbulescsi (*Urbulesc, Orbulesçi*)
- Vigă de Véber (*Véberesçi*)
- Vigă de Sztojka (*Stoică, Stoiculesçi*)
- Vigă de Csugá (*Ciugă, Ciugulesçi*)
- Vigă de Topulescsi (*Topă, Topulesçi*)

„A barcsi vigák közül vannak a Véberék, beásul úgy mondják, *Véberescsi*. Róluk azt tartják, dolgozók voltak, de nem adtak a külsejükre. Ilyen szempontból hanyagok voltak. Istvándi szinte teljesen ebből a nemzetségből áll, és Alma-melléken is sokan vannak. Legtöbben közülük az Orsós nevet viselik: én is a Véberék közé tartozom, apámat eredetileg Orsósnak hívták.

A másik nagy viga itt Barcson az *Urbulescsi*, ami magyarul Vakokat jelent. Azért hívták őket így, mert vakon mentek neki mindennek, nem gondolkodtak, sokat verekedtek. Sok volt közöttük a buta, meggondolatlan ember. Többnyire a Kalányos nevéek tartoznak ebbe a nemzetségre.

A *Sztojka* viga az egy névből, egy leketár⁶⁵ névből van, Sztoján. Ők voltak azok, akik régen mindig jártak be a faluba, elszegődtek a magyarokhoz dolgozni. Úgy is öltöztek, hogy a magyarok elfogadják őket. Magasabb rangúnak tartották magukat. Mindig is jobban húztak a magyarokhoz.

Aztán van még a *Vigă de Csugá* vagy *Csugulescsi*. Őrölük a cigányok azt tartják, hogy olyan nyugodt életűek voltak. Ez egy gúnynévből van, többnyire a Csonka és a Balogh családbeliek tartoznak ide.

Az Ignác meg az Orsós nevéek közül páran a *Topulescsi* vigába tartoznak, de ebből a vigából Barcson viszonylag kevesen vannak.”⁶⁶

Valamely vigába való tartozás apai ágon öröklődik. Az azonos vigába tartozók összetartozás-tudata főleg az idősebb korosztályban erős. Azonos vigájú felek például házasságot sem köthettek egymással, még akkor sem, ha a rokoni kapcsolat távoli, vagy egyáltalán nem kimutatható.

A házasságkötés a régebbi időben különböző vigába tartozó beás vőlegény illetve beás menyasszony között történhetett. A hagyomány tiltotta a házasságot az azonos vigájúakkal, a másfajta cigányokkal, mint a kolompárokkal vagy a magyar cigányokkal, és a nem cigányokkal is.

Ahol még tartják a hagyományt, ma sem adják a leányukat más csoportba tartozó cigány legényhez. A szerelmes ifjú ilyen esteben megszőkteti a meny-

⁶⁵ *Lăcătar*, a kolompár cigányok beás neve, mely a fémműves foglalkozásra utal.

⁶⁶ Bokor József (1953) közlése. Mikor adatközlőimet a vigákról kérdeztem, a *Spentzu* és a *Pădureszku* név is felmerült, ám kiderült, hogy ezek egyes családok ragadványnevei.

asszonyt. A barcsi beások közt él néhány alsószentmártoni származású muncsán asszony, akik szöktetéssel kerültek a Dráva parti kisvárosba.

„Az én feleségem Alsószentmártonból való, nem olyan beás, mint mi itt. Úgy mondják, muncsán, vagy sokác cigány. Amikor mi egymásba szerelmesedtünk, akkor én őt megszőköttem, mert a szülei nem adták volna hozzám. Eljött velem a bálból, és éjszaka gyalogosan indultunk neki a határnak. Elmentünk egészen Mattyra, aztán ott felszálltunk a vonatra, és meg sem álltunk Barcsig. A szüleinek kellett egy hónap, hogy megbékéljenek. Most már járunk egymáshoz látogatóba.”⁶⁷

„A muncsánok is beások, de ők olyan horvátosan beszélnek, a neveik is olyan horvátosak, szerbesek. Petrovics, Nikolics, Kosztics, Jovánovics.”⁶⁸

„Értjük egymás beszédét, de mégis ők valahogy máshogyan beszélnek. Mi azt mondjuk a vonatnak: *gézās*, ők azt mondják: *káruł ku fok*. A teának azt mondjuk: *tée*, ők azt mondják: *csáj*. A fokhagyma nekünk *áj*, nekik *uszturoj*. A gyógyszernek meg úgy mondjuk: *tablitā*, ők meg azt mondják: *burenā*. Aztán ha szívok egy cigit, azt én úgy mondom, *jéu trág o cigarétā*, a muncsánok meg azt mondják: *jéu béau o cigarétā*.”⁶⁹

A lényegében azonos nyelvet beszélő árgyelánok és muncsánok között erős távolságtartás és egy ezzel ellentétes közösségtudat figyelhető meg. Önmeghatározásuk is ezen alapul: sokszor egymáshoz képest, a másikhoz viszonyítva definiálják magukat. A barcsiak úgy vélik, az árgyelán kifejezést a muncsánok találták ki rájuk. Önmagukat beásként, nem pedig árgyelánként nevezik meg, és a muncsánokat is beásnak tartják. Ezzel szemben az Alsószentmártonból Barcsra származott asszonyok azt mondják, hogy a barcsiak a beások, ők pedig sokác cigányok.⁷⁰ A muncsán nevet elfogadják ugyan, de azt tartják, hogy azt a románok (!) találták ki rájuk.

Noha a házassági kapcsolatok régi, a mai viszonyokhoz képest szigorúnak mondható endogám rendszere napjainkra fellazult, a barcsi beások körében ma

⁶⁷ Bokor László (1950) közlése

⁶⁸ Bokor József (1953) közlése

⁶⁹ Bokor László (1950) közlése. Az árgyelánoknál több a magyar (pl. *gézās*, *tée*, *tablitā* – gőzös, tea, tablettá), a muncsánoknál pedig a délszláv jövevényszó. Az árgyelánok az újabb kifejezéseket már magyarul tudják, míg a muncsánok több román kifejezést használnak (pl. *carul cu foc* = tüzes kocsi – a vonat régies, népies román neve). A cigarettázásra vonatkozó kifejezés mindkét népcsoportnál igen érdekes. Az árgyelánoknál: *eu trag o țigaretă*, azaz „húzó” egy cigarettát, a muncsánoknál pedig: *eu beau o țigaretă*, vagyis „iszom” egy cigarettát.

⁷⁰ Ennek oka, hogy Alsószentmárton régi lakossága horvátokból (sokacokból) állt.

is erős a más cigány csoportoktól való különállás tudata. Nem csak a románul beszélő muncsánoktól határolják el magukat, de az általuk leketárnak nevezett, cigány nyelvű oláh vagy kolompár cigányoktól is.

A régi normák fellazulása jellemzi a barcsi cigányok lokális közösségét is. A Béke utcai telepet ma is homogén cigány népesség lakja, amelyről azonban nem mondható el, hogy a régi *kumpányé*hoz hasonlóan közösségként működne. Régebben a beások a településtől elkülönülten, saját közösségük normái szerint éltek. Maguk választotta vezetőjük, a vajda hozta meg a közösséget érintő fontosabb döntéseket, de szerepet kapott a döntéshozatalban a többiek által tisztelt és nagyra tartott öregek véleménye is. A vajda intézménye a 20. század közepén tűnt el. Az utolsó vajda Barcson a Csuga (Ciugă) nemből származó Balogh (Goga) István volt.

A cigány közösség integrálására és „rendszabályozására” a barcsi előjáróság több kísérletet tett. Ezek közül az egyik legjelentősebb a cigánytelep kunyhóinak számozása volt 1905-ben. (lásd a 65. oldal 2. képét)

„A mi teknővájó cigányaink is meg lesznek rendszabályozva; a képviselőtestület legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a községi faiskola egyik részét engedi át nekik lakóhelyül. Kunyhóik meg lesznek számozva, a lakók törzskönyvezve, rendes névvel beírva, a személyleírásaik fel lesznek véve – szóval a barcsi cigányok közt vége lesz a soknevűségnek, akik idevaló illetőségűek, természetesen azok lesznek megtűrve itt, – a többiek széjjel mennek a szélrőzsa minden irányában. Pár év múlva pedig a rövid hajú rajkók az iskolapadban ülnek – nekik is haladniok kell a korral.”⁷¹

A 20. század hozta meg a kunyhók elbontását és a kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő, kényelmes lakóházak felépítését a cigányok számára.⁷² A beások rendkívül rossz iskolázottsági mutatói is sokat javultak az I. világháború előtti 0%-os (!) szinthez képest. A változások azonban nem csak pozitív irányban hatottak. A gyáripar fejlődése a cigányok készítette teknők és kanalak iránti igény csökkenéséhez, ezáltal a hagyományos beás mesterségek elsorvadásához, a cigányság asszimilálására irányuló hatalmi törekvések pedig a hagyományos cigány közösség felbomlásához, a biztonságot nyújtó szokások elhagyásához és az erkölcsi normák lazulásához vezettek.⁷³

⁷¹ *Barcs és Vidéke*. 1905. május 14. 2. lap

⁷² 1909-es adat szerint a barcsi járás 129 cigány családjából ban 44 rendes lakóházban, 85 pedig kunyhóban vagy sátorban élt. – *Barcs és Vidéke* 1909. április 2. 3. lap

⁷³ 1909-ben famunkával 48, vályogvetéssel 4, lócsiszársággal 15, üstfoltozással 12, zenével 50 család foglalkozott. A *Barcs és Vidéke* c. lap fent jelzett cikke szerint dolgozni kevésbé szeretnek, gyermekeik iskolába nem járnak. A falusi néppel jó viszonyban vannak. Legtöbbjük vadházasságban él, ennek ellenére „elég erkölcsös életet” folytatnak.

A közösség napjainkban is fontos változásokat él át. Életmódjukban, értékrendjükben egyre közelebb kerülnek a nem cigány lakossághoz, s napjainkban zajlik újabb nyelváltásuk is. Az idősebb és a középkorú barcsi cigányok beás anyanyelvük mellett a magyart második nyelvként használják. A fiatal beások viszont már magyar anyanyelvűek, és a beást beszélik második nyelvként. A gyerekek közül többen ugyan értik, de nem, vagy csak rosszul beszélik a beás nyelvet.

Ezzel egyidejűleg egy ellentétes folyamat is zajlik. A beás értelmiség – felismerve a ma zajló változások jelentőségét – szervezett keretek közt⁷⁴ próbálja megőrizni illetve visszatanítani a nyelvet, ápolni a kultúrát. Ügyeskező és lelkes vidéki cigány emberek a hagyományos beás mesterségeket mentik át az utókornak, olykor művészi fokra emelve a fafaragás és a kosárfonás „tudományát”.

Egy letűnt kor emléke. Az 1990 körül elbontott, utolsó barcsi cigánykunyhó

⁷⁴ A különféle helyi kezdeményezések mellett a legnagyobb eredmény a pécsi Gandhi Gimnázium megalapítása, amelyet beás értelmiségiek hívtak életre, és amely Európa egyetlen, ma is működő cigány gimnáziuma.

Köszönetnyilvánítás

A szerző ezúton fejezi ki köszönetét Borbély Annának, az MTA Nyelvtudományi Intézete kandidátusának, Pálmainé Orsós Anna nyelvésznek, a PTE tanárának, valamint Máté Mihály dombóvári cigányság-kutatónak a dolgozat elkészítésében nyújtott segítségükért.

Külön köszönet illeti Bokor Józsefet, a Móricz Zsigmond Általános Művelődési Központ munkatársát, Rózsás Mártont, a Dráva Múzeum munkatársát, Balogh Imrét, a barcsi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökét, valamint Bogdán Vid korijai⁷⁵ cigányság-kutatót.

A szerző munkáját az alább felsorolt adatközlők segítették:

Balogh Imre	sz. 1943. Babócsa	barcsi lakos
Balogh Lajos	sz. 1970. Barcs	barcsi lakos
Bokor Jánosné Ignác Anna	sz. 1917. Bélavár	barcsi lakos
Bokor József	sz. 1953. Barcs	barcsi lakos
Bokor László	sz. 1950. Barcs	barcsi lakos
Bokor Lászlóné Jovánovics Gizella	sz. 1952. Alsószentmárton	barcsi lakos
Csonka Ferenc	sz. 1941. Barcs	barcsi lakos
Kalányos István	sz. 1951. Petrócpusztá	babócsai lakos
Mátrai István	sz. 1951. Barcs	barcsi lakos
Orsós János	sz. 1948. Csököly	barcsi lakos

⁷⁵ Horvátországi község Virovitica (Verőce) megyében.

IRODALOM

- ACHIM, VIOREL: Cigányok a román történelemben. Bp. 2001.
- BÉKÉSI ANDRÁS: A cigányok nyelvi emancipációja – identitás és anyanyelv. In: Cigánysors. A cigányság történeti múltja és jelene. I. Pécs, 2005. 229-256.
- BORBÉLY ANNA: A magyarországi beás nyelv helye a román nyelven belül. In: Cigány nyelvek nemzetközi konferenciája. Pécs, 2001. 75-84.
- CHELCEA, ION: Rudarii. Contribuție la o „enigmă” etnografică. București, 1944.
- DÁNYI DEZSŐ: Az 1850. és az 1857. évi népszámlálás. Bp. 1994.
- DÁVID ZOLTÁN: Az 1850. évi erdélyi népszámlálás. Bp. 1994.
- DÖMÖTÖR SÁNDOR:
A pálmajori beások. In: Tanulmányok a romológia köréből X. Szerk. Várnagy Elemér. Pécs, 1994. 114-126.
- EPERJESSY ERNŐ: Adatok a beás cigányok névcseré-kérdéséhez. In: A Duna menti népek hagyományos műveltsége. Tanulmányok Andrásfalvy Bertalan tiszteletére. Bp. 199. 639-641.
- FRASER, ANGUS SIR:
A cigányok. Bp. 1996.
- GRIGORE, DELIA: Curs de antropologie și folclor rrom: introduce în studiul elementelor de cultură tradiționale ale identității rrome contemporane. București, 2001.
- KALÁNYOS ISTVÁN:
Cigánynak születtem. Kaposvár, 2005.
- KOVALCSIK KATALIN:
A beás cigányok népzenei hagyományai. In: Cigány népi kultúra a Kárpát-medencében a 18-19. században. Cigány néprajzi tanulmányok I. Salgótarján, 1993. 231-244.

KOVALCSIK KATALIN:

Karácsonyi köszöntés a beás cigányoknál. In: Tanulmányok a magyarországi beás cigányokról. Cigány néprajzi tanulmányok. 6. Bp. 1997. 116-129.

KOVALCSIK KATALIN – BOROS LÓRÁNT:

Rudárnak lenni. Egy romániai etnikai csoport identitásának megközelítései. Pro Minoritate 2000. ősztél. 151-157.

L. LAKATOS SZILVIA – P. ORSÓS ANNA – VARGA ARANKA:

A magyarországi cigány nyelvek. In: A roma közösség kultúrája és pszichológiája. Pécs, 2002. pp. 201-230.

MARK, LETIȚIA: A cigány nyelvek helyzete Romániában. In: Cigány nyelvek nemzetközi konferenciája. Pécs, 2001. 65-70.

MÉSZÁROS ÁDÁM: Horvátok és magyarok a 18. századi Baracson. In: Gyökök. A Dráva Múzeum tanulmánykötete. Barcs, 2006. 45-66.

MÉSZÁROS ÁDÁM: Németek betelepülése Barcsra 1770 és 1828 között. Gyökök. A Dráva Múzeum tanulmánykötete. Barcs, 2005. 11-38.

N. BÉKEFI MARGIT: A magyarországi teknővájó cigányok. Romológiai Kutatóintézet Közleményei 4. Szekszárd, 2001.

NAGY LÁSZLÓ ENDRE:

A dunai aranyosás. Aranyosó cigányok a Kárpát-medencében. Bp. 2001.

NAGY PÁL:

Cigányperek a Dél-Dunántúlon 1796-1847. Romológiai Kutatóintézet Közleményei 6. Szekszárd, 2001.

ORSÓS ANNA:

A magyarországi cigányok nyelvi csoportjai. In: Tanulmányok a magyarországi beás cigányokról. Cigány néprajzi tanulmányok. 6. Bp. 1997. 194-196.

ORSÓS JAKAB:

A teknővájók. In: Tanulmányok a magyarországi beás cigányokról. Cigány néprajzi tanulmányok. 6. Bp. 1997. 40-42.

ÓVÁRI VENDEL:

Te milyen származású vagy? Tu sjé fel vigă jesty? Kézirat, Dombóvár, é. n. (Máté Mihály tulajdonában)

- PAPP GYULA: A beás cigányok román nyelvjárása. Tanulmányok a cigány gyerekek oktatásával-nevelésével foglalkozó munkacsoport vizsgálataiból. V. JPTE-TK Pécs, 1982.
- PAPP GYULA: A beás (teknővájó) cigányok újlatin nyelve. Egy nyelv útja a latintól a beásig. In: Romológia – Ciganológia. Szerk. Forray R. Katalin. Pécs, 2000. 207-220.
- ROSTÁS FARKAS GYÖRGY – KARSAI ERVIN:
Ósi cigány mesterségek és foglalkozások. Bp. 1991.
- ȘERBAN, CONSTANTIN:
Contribuții la istoria mesteșugurilor din Țara Românească: țiganiile rudari în secolele XVII-XVIII. In: Robia rromilor în țările române. București, 2001. 187-200.
- SZALAI ANDREA: A beások. Az etnikai identitás határai a nyelvhasználat tükrében. Kritika 35.évf. 1997/12. 7-9.
- SZALAI ANDREA: A „mi” és az „ők” határai, avagy a beások belülről. Regio 8. évf. 1997/1. 104-126.
- SZÁRAZ MIKLÓS GYÖRGY:
Cigány rabszolgaság. Magyar Nemzet. 2006. szept. 30. 37.
- SZÁNTÓ FERENCNÉ: Alsószentmárton, az első cigányfalu születése – szociológiai vizsgálódás tükrében In: Tanulmányok a romológia köréből X. Pécs, 1994. 127-142.
- TÁLOS ENDRE: A cigány és a beás nyelv Magyarországon. Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. Szerk. Kovalcsik Katalin. Bp. 2002. pp. 317-324.
- WEIGAND, GUSTAV: Die Körösch- und Marosch-Dialekte. Leipzig, 1897.
- ZSUPOS ZOLTÁN: Az erdélyi aranyosó cigányok 1783-as összeírása. Néprajzi Értesítő 1985-88. LXVII-LXX. Bp. 1990. 129-193.
- ZSUPOS ZOLTÁN: Az erdélyi sátoros taxás fiskális cigányok nevei a XVIII. században. Névtani Értesítő 15. sz. Bp. 1993. 333-336.

ÁDÁM MÉSZÁROS

THE EARLY HISTORY OF THE BOYASH GYPSIES AND THEIR SETTLING IN BARCS

SUMMARY

The boyash gypsies differ both in their language and culture from the other Hungarian gypsies a part of whom speak Hungarian and another part speak Romani. The boyash gypsies traditionally deal with trough and wooden spoon making, who stayed a longer time in Rumanian language areas, that's why they changed their language to Rumanian. In 1980 the 8% of the Hungarian Gypsies were boyash, in 2001 5% of them were part of this group. Most of the boyash gypsies live in south-western part of Hungary in Baranya, Tolna, Somogy and Zala counties.

This article presents the history of boyash gypsies in Rumanian principalities (Valachia and Moldavia); seeks answer for the reasons and circumstances of their language change. According to the author this could have happened in the areas of Rumanian principalities, where their slavement's circumstances gave a reason for loosing their own language and changed it to Rumanian. Due to the Rumanian slaveholder system many gypsies escaped to Hungary and Transylvania.

During the reign of Maria Theresa (1740-1780) a part of the Transylvanian and Banatian boyash gypsies wandered to the south-western part of Hungary. The author presents the settlement of the boyash gypsies next to river Drava with the help of archival sources. The article discusses the reasons and circumstances of their wanderings to the West.

Barcs was a market-town (oppidum) from the year of 1797 which attracted the settlers. Besides Hungarians, Croatians and Germans the first boyash gypsy families appeared in the town in these years. According to our data the first boyash families settled around 1800 in Barcs. They did not live in the settlement but in the border of the town, near in forests where they made wooden equipments like troughs and spoons. The last part of this essay shows the development of the boyash gypsy community of Barcs.